

Zakaj je sneg bel?

Ali se je kdo izmed vas kdaj vprašal: Zakaj je sneg bel?

»To je pa res neumno vprašanje. Ali naj bo črn? Saj je bil in bo vsekdar bel, zato pa pravimo: Bel ko sneg.«

Toda le počasi. Ta reč ni kar tako, kakor si mislite. Le pazite!

Najprej mi povejte: Kaj pa je prav za prav barva? Kako pa to, da je ena stvar višnjeva, druga rumena, tretja rdeča?

Boste rekli: Ker je pač taka, kakor jo je Bog hotel imeti.

Priznam, da ta odgovor ni napačen; vendar pa znam jaz še bolj jasno in bolj natanko odgovoriti. Samo dobro odprite svoj razum, ne samo ušes.

Kajne, naša prava in največja svetilka je sonce. Kamor ne posveti, tam je črna, egiptovska tema, da bi jo lahko z nožem rezal. Kjer je črna tema, o barvah ni govora. Potemtakem je sonce oni veliki umetnik, ki dela barve. Sončni žarki so pa čisto beli, kajne! Razodeti pa moram, kar se vam bo čudno zdelo, da temeljne bele barve prav za prav ni, ampak vse barve skupaj dajo belo. Nikar ne recite: »Kaj se pa izmišljuješ in kaj kvasiš, ko vidimo, koliko je belega na zemlji!« Kar sem rekel, pri tem ostanem. Upam, da vas bom kmalu mogel prepričati. Torej, pozor!

Vseh barv imamo sedem. Med temi so glavne ali temeljne tri, namreč: rdeča, rumena, modra (plava). Vse druge se tvorijo, ali so sestavljene iz teh. To ve vsakdo, ki se hoče ukvarjati s slikanjem. V beli sončni barvi so skrite prav vse barve. Ko sonce obseva zemljo in vse stvari, ki jih doseže: ljudi, rastline, cvetje, živali, kamenje itd., se sončni žarki razkrojijo v svoje sestavne barve tako, da so za naše oko vidne samo one sestavine (barve), katerih dotični predmet, ki ga gledamo, ne povzame, ne vsrka. Pojasniti hočem to, kar sem tu povedal, s primero. Gotovo ste že videli, kako je mati, predež je zamesila moko za kruh, vzela sito (malo rešeto), vsula vanj moko in jo presejala. Zakaj? Zato, da je dobila lepo, čisto moko: trgana moka, zdrob in plaža je pa ostala v situ. Ni torej šlo vse skozi.

Podobno se godi tudi s sončnimi žarki, ki padajo na razne stvari in predmete. Celiče rastlin so tako ustvarjene, da nekaj sestavin, t. j. barv propuščajo ali vsrkavajo, drugih pa ne sprejmejo; zato ostanejo na površju tako, da so vidne našemu očesu. Vzemimo primer: Makov cvet se nam vidi rdeč, vijolica modra itd. Odkod to? Prav preprosto. Vsaka stvar, vsaka cvetka je kakor nežno, drobno sito za praške sončne svetlobe. Nekaj praškov prodre, drugi ostanejo zunaj. Makovi cveti vsesajo vse

barve sončne svetlobe, da so nevidne, razen ene, t. j. rdeče. Ta ostane v situ, hočem reči na cvetnih listih. In tako se nam pojavi mak v lepi in prijetni rdečini.

Zdaj boste mogli tudi razložiti, kako to, da je trava zelena, da je vijolica modra, da ima kalužnica rumeno cvetje itd. Ali ni vse to res zajemljivo!?

Zdaj se pa vrnimo k prvemu vprašanju. Kako to, da je sneg, ki je deloma tako osovražen, deloma pa tudi oboževan (od smučarjev) in pozdravljen (od drvarjev, poljedelcev), popolnoma bel? Odgovor po vsem tem, kar smo slišali, ne bo težak. Hočem pa vendarle pomagati in ugotoviti poprej še nekaj zanimivosti.

Ako kakšna stvar, recimo oglje, vse sončne žarke povzame in vsrka, in prav nobene sestavne barve zunaj ne pusti, kaj potem? Enkrat ena, da ne more imeti nobene barve, da mora biti črna. »Črno« se torej ne more nazvati barva. Kjerkoli zginajo vse barve, tam zavlada črnina.

Črna stvar je torej posrkala vso sončno luč, kolikor jo je doletelo, povzela je vseh sedem sončnih barv. Zdaj nam je umevno, zakaj se taka stvar brž razgreje in tudi lahko vnaame; zdaj nam ne bo treba vpraševati, zakaj si skušamo za zimo oskrbeti temnih, črnih oblačil.

Belo je vprav nasprotno od črnega.

Ako cvetka, papir, sneg ne propusti nobene sestavne barve sončnih žarkov, ako nobene ne uporabi, kaj potem? Naravno, da obvisi vse na površju, da se vse skupaj drže, da vse hkrati in obenem vidimo. Sneg je nedovzeten za katerokoli barvo, ki so vse skupaj strnjene v sončni svetlobi. Vase ne sprejme nobene, pa tudi ne sončne toplote; zato se nam vidi bel, zato pa ostane tudi hladen, mrzel.

Zdaj pride pa zopet novo doznanje. Kaj pa, če bi bil sneg črn, barvast? Kaj bi sledilo iz tega? Gorje človeku, če bi se sneg tako prelevil! Kajti, če bi imel sneg katerokoli barvo, ali če bi bil celo črn, pa bi se ga veliko naletelo, kaj bi nastalo? Nikarte se smežati in govoriti: To bi bilo lepo, če bi bila vsa zemlja pobarvana! Jokali bi se, če ne koj, pa potem, ko bi svetlo sonce posijalo. Saj vemo, kako brž bi se sneg ogrel in hkrati tudi raztopil, skopnel. Ta naglica bi povzročila velikanske povodnji in nepregledno škodo. Ves sneg, ki je nagromaden po hribih in višinah, po bregovih in gozdovih, bi se naenkrat pretopil v ogromno vodovje, ki bi razdiralo in gnalo v dolino vse, kar bi doseglo. To bi bila pretresljiva prikazen!

Ali ne vidimo in ne spoznamo tudi v tem neskončne božje modrosti in previdnosti, ki je vse tako uredila, kakor je v skladu z drugim stvarstvom in dobro za človeka. Tako nam vsako leto napravi beli sneg primerno zimsko pridigo o dobrotljivem Bogu in o božji modrosti.

Pa še nismo pri kraju.

Beli snežek ne uporabi sončnih sestavnih barv, pa tudi ne sprejme toplote od zunaj, od zgoraj. Pa je prav tako nedostopen za vse to od spodaj gori, od zemlje. Tudi to je dobro in koristno. Zakaj?

Kajne, kako nežno in ljubeznivo božajo sončni žarki našo mater zemljo v poletnih dneh, da jo ogrejejo; zakaj žito in drevje, zelišča in rastline potrebujejo veliko toplino, da se razvijejo in obrodijo sadove. Zemlja ima pa tudi v svoji notranjosti veliko osrednjo kurjavo. Ali niste še nikoli slišali o ognjenikih (vulkanih)? To so globoko segajoče cevi, po katerih zemeljski plini poganjajo ogenj in pepel, pa tudi razne raztopine ven na

svobodo. Glejte tudi ta ogenj, ta notranja centralna peč pomaga razgrevati skorjo zemlje. Kdo ne uvidi, da je tudi to koristno in v soglasju z božjo čudovito modrostjo!

Zdaj pa nastopi zima, ta sivobradati, z ledenimi svečami okrašeni starec. Že njegova sapa, severnik, tako ostro zbada in žvižga, da prežene kaj kmalu vso gorkoto z zemeljskega površja. Zgornja plast zemlje zmrzuje, mraz se ujeda čedalje bolj v globino. Gorje ubogim rastlinam, koreninicam, semenom in klicam! Ali bodo ohranile življenje do pomladi?

Toda božja previdnost poskrbi o pravem času za primerno odejo. Bela je, lepa, snažna, čista in neoskrunjena. In kar je posebno važno: Ta zaščitna plast zemeljske odeje ne pusti, da bi odšlo le količkaj zemeljske toplote, ki jo proizvajata notranja centrala. Hvala Bogu, drugače bi se marsikaj uničilo in pokončalo!

Tako! Zdaj pa lahko napišete domačo nalogo o ljubem, belem snegu — in o božji Previdnosti!

—ž

Pesmi v mladem vrblju.

*Kdor ne ve še, naj prisluhne:
pesmi zvonkih brez števila
božja roka je v vrbovje
mlado ob potoku skrila.*

*Pesmi te so čudno lepe.
Nekatere so vesele,
kakor da ves svet bi rade
z žametno roko objele.*

*Druge pesmi so otožne
kakor slavčkovo ihtenje,
a iz vseh odmeva mladih
src veliko hrepenenje.*

*Kómu pa vrbovje mlado
s svojo pesmijo postreže?
Vsakemu, ki v njem piščalko
s spretno roko si ureže.*

Mirko Kunčič.

Dedova pipa.

Deda bi rad posnemal. — To je dobro, da je pipa mrzla, drugače bi bilo joj!